

Opdracht kwartiermaker voor de inspectie op de domeinen belastingen, toeslagen en douane

Aanleiding/context

Op 6 november 2020 hebben beide staatssecretarissen van Financiën de Kamer geïnformeerd over hun besluit tot het oprichten van een inspectie op de domeinen belastingen, toeslagen en douane. Drie onafhankelijke deskundigen hebben hierover in hun advies “Toezicht als tegenkracht” geadviseerd. De inspectie komt er in beginsel voor een periode van vijf jaar. Daarna wordt op basis van een evaluatie bezien of en hoe de inspectie wordt voortgezet. Conform het advies van de deskundigen wordt deze inspectie een rijksinspectie. Deze rijksinspectie wordt ingericht conform de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties. Hierin is onder meer geregeld dat de inspectie onafhankelijk is in de keuze om een bepaald onderzoek te verrichten, in haar werkwijze en ten aanzien van de bevindingen, oordelen en adviezen die uit een onderzoek voortvloeien. Het belang van de onafhankelijkheid is ook door de Kamer extra onderstreept. De Aanwijzingen inzake de rijksinspecties zijn recent geëvalueerd. Aan de Kamer is toegezegd dat de kwartiermaker begin 2021 met de opbouw begint en dat de inspectie zelf eind 2021 van start kan gaan. Tijdens het AO Belastingdienst en Belastingen van 2 december 2020 heeft de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst aan de Kamer toegezegd om nog vóór de kwartiermaker aan de slag gaat een brief te sturen over de onafhankelijkheid van de inspectie. Die brief wordt samen met deze opdrachtschrijving aan de Kamer verzonden.

Uitgangspunten

In Kamerbrieven en het advies “Toezicht als tegenkracht” zijn enkele uitgangspunten voor de inspectie geformuleerd, waaronder de volgende:

- Uitgangspunt bij de oprichting van deze inspectie is het borgen van onafhankelijkheid.
- De inspectie zal opereren vanuit het perspectief van burgers en bedrijven.
- De focus van de inspectie ligt bij de kwaliteit van de dienstverlening en rechtsstatelijke waarden.
- De inspectie beperkt zich niet tot de uitvoerende diensten alleen, maar kan ook onderzoeken hoe de aansturing verloopt en wijzen op onuitvoerbare eisen die aan de diensten worden gesteld.
- De inspectie zal zich richten op de uitvoering door de diensten, de taakformulering door opdrachtgevers en de sturing door de eigenaar op de kwaliteit en continuïteit van uitvoering. Daarin maakt de inspectie gebruik van het werk van de interne *checks and balances*, zowel binnen de dienst als binnen de driehoek van eigenaar, opdrachtgever en opdrachtnemer.
- De inspectie kan incidentele en structurele problemen signaleren, onderzoeken en agenderen.
- De Belastingdienst, Toeslagen en Douane hebben fundamenteel andere functies en doelstellingen. Bij het bepalen van de aanpak en werkwijze zal de inspectie daarom differentiëren naar domein en daarbij aansluiten bij de specifieke kenmerken van de respectievelijke diensten.
- De Inspecteur-Generaal zal geen deel uitmaken van de bestuursraad van het ministerie van Financiën en de inspectie (in definitieve vorm) zal niet gehuisvest zijn in de gebouwen van het ministerie van Financiën.
- De middelen worden opgenomen op een apart (sub)begrotingsartikel van de Financiënbegroting.
- De Inspecteur-Generaal van de inspectie gaat –in geval van een verzoek van de Kamer- met de Kamer in gesprek (bijvoorbeeld in de vorm van een technische briefing).

Taken van de kwartiermaker

De kwartiermaker wordt verantwoordelijk voor (de voorbereiding van) de oprichting en inrichting van een inspectie op de domeinen belastingen, toeslagen en douane, langs de lijnen van het advies “Toezicht als tegenkracht” en de genoemde Kamerbrief van 6 november 2020 en bovengenoemde uitgangspunten. De taken betreffen onder andere:

- Het vormgeven van de organisatiestructuur van de inspectie.
- De voorbereiding van de (juridische) oprichting van de rijksinspectie.
- Het opstellen van het formatievoorstel.
- De kwartiermaker zal langs de lijn van de motie Leijten¹ aandacht besteden aan de mogelijkheden voor de inspectie om een bijdrage te leveren aan (het toezicht op) de informatievoorziening en informatiehuishouding van de diensten en aan een goede informatievoorziening aan de inspectie en de benodigde informatiebevoegdheden.

¹ Kamerstukken II 2020/21, 31934, nr. 42. Deze motie is tijdens het notaoverleg Douane van 14 december 2020 met algemene stemmen aangenomen.

- De uitwerking van de borging van de onafhankelijke positionering en het onafhankelijk functioneren van de inspectie, binnen de kaders van de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties en indien nodig met gebruikmaking van de evaluatie van deze Aanwijzingen.
- De voorbereiding van de benoeming van een Inspecteur-Generaal voor de rijksinspectie door de ministerraad.
- De financiële onderbouwing van de inspectie (waarbij sprake zal zijn van een apart (sub)begrotingsartikel), inclusief het voorbereiden van een eventueel voorstel voor de voorjaarsbesluitvorming.
- Onderzoeken hoe (de vormgeving van) de contacten tussen deze inspectie en de Tweede Kamer vastgelegd kunnen worden.
- Het betrekken van en samenwerken met de verschillende stakeholders, waaronder de drie uitvoerende diensten, hun opdrachtgevende/beleidsverantwoordelijke departementen, bestaande rijksinspecties en andere toezichthoudende organen. Lessen en *best practices* van andere rijksinspecties worden bij de inrichting van de inspectie betrokken.
- Het aansluiting zoeken bij de Inspectieraad.
- Het opstellen van de profielen en het werven en selecteren van de benodigde medewerkers om de inspectie van start te laten gaan (een voorlopige inschatting is 15 fte bij de oprichting van de inspectie, hiervan zal na verloop van tijd een nieuwe inschatting worden gemaakt).

Overig

- Het streven is dat in het najaar van 2021 de inspectie formeel wordt opgericht, inclusief de benoeming van een Inspecteur-Generaal. Hiermee eindigt de opdracht van de kwartiermaker.
- De kwartiermaker krijgt een projectteam tot zijn beschikking van ongeveer 5 fte.
- De kwartiermaker heeft een onafhankelijke positie en legt (rechtstreeks) verantwoording af aan de secretaris-generaal van het ministerie van Financiën.